І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 24, 1961 No. 55. VOL. LXVIII.

КОНҐРЕС СХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ

В ПЕРШИХ ДНЯХ КВІТНЯ ДІСТАНУТЬ ДОПОМОГУ ТІ БЕЗРОБІТНІ, ЯКІ ВЖЕ БУЛИ ЇЇ ВИЧЕРПАЛИ

Вашинґтон. — 22-го березня обидві Палати Конґресу прийняли законопроєкт про продовження допомоги тим безробітним, які її не могли діставати, бо їм вичерпався реченець допомоги. Вже в перших днях квітня ті безробітні дістануть перші чеки. Президент має підписати цей закон вже 23-го або 24-го березня. Цей закон є одним із тих урядових заходів, які мають поборювати економічну рецесію і зменшити число безробітних. 22-го березня Сенат прийняв також законопроєкт про продукцію кукурудзи та кормових культур в цьому 1961-му році. Цей законопроєкт вислали негайно до підпису Президента, і він вже став законом 22-го березня, бо Кеннеді його підписав. Фармери можуть вже з нього користати під час цьогорічних весняних праць в полі, бо зможуть відповідно реґулювати засівні площі під цьогорічні культури. Цей закон має на цілі збільшити фармерські прибутки та зменшити урядові витрати на утримування великих запасів фармерських продуктів в урядових магазинах. Фармери мають зменшити засівні площі, за що дістануть окреме відшкодування від уряду. Одночасно Палата Репрезентантів почала вже дебати над третім урядовим законопроєктом про збільшення мінімальної заробітньої платні, яка тепер становить один доляр за одну годину праці, і яку пропонують збільшити до $1.-25, і поширити той закон на дальші категорії робітників. В цій справі очікують завзятої боротьби в Конґресі, бо південні демократи і деякі републіканці пропонують поважні зміни в урядовому законопроєкті, стараючися значно зменшити число тих нових робітників, які мали б право користати з закону про мінімальну заробітню платню. Законопроєкт про продовження допомоги безробітним в Палаті Репрезентантів прийнято більшістю 361-го до 31-го голоса. Проти голосували 4 демократи і 27 републиканців. Сенат прийняв цей проєкт непоіменним голосуванням. З нового закону мають скористати 3.125-000 безробітних. Цей закон обов'язує до 1-го квітня 1962 року. Сума, призначена на продовження допомоги безробітним виносить $927 мільйонів. Її складуть працедавці, платячи більші внески на фонд безробіття від річних заробітних платень до $3.000 включно. Безробітні діставатимуть допомогу впродовж половини тих тижнів, в яких обов'язує допомога безробітним в їхніх стейтах. Коли в стейті виплачують допомогу безробітним впродовж 20-ох тижнів, то безробітні з того стейту діставатимуть додаткову допомогу ще впродовж 10-ох тижнів. Найдовше дістають безробітні допомогу впродовж 26-ох тижнів, тому додаткова допомога може тривати найдовше 13 тижнів. Досі працедавці платили податок на безробіття у висоті 0.4% заробітньої платні до висоти $3.000, а тепер платитимуть по 0.8% заробітньої платні у тій самій висоті.

Кубинці-втікачі зорганізували екзильний уряд

Ню Йорк. — Дві більші групи кубинських втікачів у ЗДА погодилися в тому, щоб зорганізувати екзильний уряд, який керував би боротьбою проти теперішнього кубинського уряду Фіделя Кастра. Ці групи Демократичний Революційний Фронт і Революційний Народний Рух зорганізували Революційну Раду, яку очолює колишній прем'єр Кастра в 1959 році — д-р Міро Кардона. Ця рада стане кубинським урядом, якщо вдасться повалити режим Кастра. Коли ця рада стане на кубинській території, тоді вона старатиметься про визнання урядами інших держав. Її зорганізовано в порозумінні з противниками Кастра на Кубі. До ради входять, крім її голови д-ра Кардони, ще такі особи: колишній прем'єр Мануель Антоніо де Варона, д-р Ф. Пазос, — колишній президент Кубинського банку; колишній головний суддя Найвищого Суду та інші кубинські діячі. Д-р Варона заявив в Ню Йорку, що щодня на Кубу висилається людей і зброю, щоб скріпити місцевих противників Кастра. Д-р Варона вірить, що ще цього року режим Каста буде зліквідований.

„Тризуб" грає в Ню Йорку

В наступну неділю минулорічний чемпіон ЗДА „Тризуб" розіграє мистецькі змагання Американської Футбольної Ліґи з Бруклин Ітелієнс на грищі Інтер Клюбу, а не як було подано в першому оголошенні цих змагань на грищі італійців. Ця зустріч відбудеться після змагань Ам. Ліґи між Гакоа та Інтер Клюбом на цьому ж самому грищі. „Тризуб", який цього року боронить звання чемпіона ЗДА та йде від перемоги до перемоги по чемпіонат Ліґи, матиме в італійцях сильного противника. Ці подвійні змагання („дабл геддер") починаються о год. 1.30 по полудні, а самі змагання „Тризуба" о годині 3-ій по полудні.

В АМЕРИЦІ

● **21-го березня велика заля** Сити Сентер в Ню Йорку, яка має 2,992 місць, була виповнена по береги, бо до неї загостила перша леді, дружина Президента пані Кеннеді. В її товаристві були ще такі особи: її сестра Лі, княжна Радзівілл, із чоловіком князем Радзівіллом, амбасадор до Об'єднаних Націй Адлей Е. Стівенсон та інші. Дирекція балету змінила програму вечора, і вставила до неї ті пункти, які любить пані Кеннеді: твори Візета і „Лібеслідер Вальцер" Брамса.

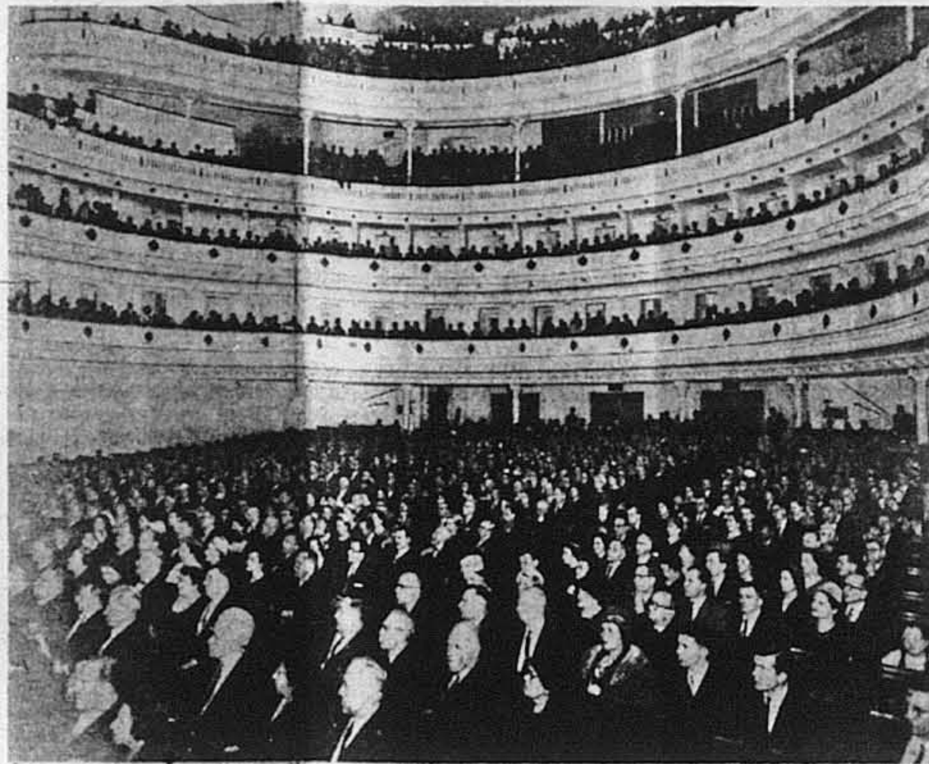
● **Особиста лікарка президента Кеннеді** д-р Дженет Тревелл заявила журналістам, що Президент добре робить, коли в своєму бюрі любить сидіти в кріслі - гойдалці, бо цим способом можна добре відпочивати та одночасно виконувати легкі фізичні вправи. Президент казав перенести це крісло - гойдалку зі свого мешкання до Білого Дому, бо воно є добрим ліком проти перевтомлених мускулів.

● **У Фріпорті,** Лонґ Айленд. Н. Й., недалеко будинку середньої школи (гай скулу) є ставок, який не замерзає навіть під час найбільших морозів, і тому той став є раєм для канадійських гусей, лебедів і качок, які на ньому перебувають взимі та шукають там кормів для себе. Ніхто не знав вияснити цього дивовища, тільки старий сторож школи, який 50 років живе в цій околиці, вияснив таємницю незамерзання води в ставі. На дні ставка є 200 рур, з яких прибуває вода, і внаслідок руху води вона не замерзає.

● **Директорка школи** в індіянському резерваті племени зуні пані Кляра Ґанзалес в стейті Ню Мексіко відвідала Білий Дім і передала президентові Кеннеді нове ім'я та титул почесного губернатора. Нове ім'я в говірці цього племене звучить: „Аг - чі - а ля доп'а" і означає: „дуже мудрий, могутній і визначний".

НЕ ЗАБУЛИ ПОМ'ЯНУТИ...

Кожного року в місяці березні український нарід віддає поклін та вшановує свого національного генія і пророка, Тараса Шевченка. Ці святкування мають окремий врочистий характер цього Шевченківського Року, в якому ввесь український нарід вшановує свого Кобзаря у 100-річчя його смерти, але тільки українці у вільному світі мають можливість вшанувати його по своїй волі і душі. На фото побіч, зняте п. Й. Старостяком, видно репрезентативну залю Карнеґі Гол в Ню Йорку, вщерть заповнену публікою під час імпрези „Поклін Шевченкові", що її влаштували місцевий Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій і Т-во ім. Шевченка минулої неділі, 19-го березня. Подібні величаві імпрези вже відбулись або відбудуться в багатьох інших громадах Американської України.

Губернатор Іллиной проголосив Шевченківський Рік; посадник Шикаґа візьме особисту участь у великій Академії в неділю

Шикаґо, Ілл. (ВН) телефоном). — Губернатор стейту Іллиной, Отто Кернер, підписав 20-го березня ц. р. окрему проклямацію, проголошуючи рік 1961-ий Шевченківським Роком у своєму стейті та закликаючи населення відповідно вшанувати пам'ять Тараса Шевченка, українськго співця і борця за волю і справедливість для всіх. Рівночасно посадник міста Шикаґо, Ричард Дейлі, поінформував, що він особисто бажає взяти участь у врочистій Академії, яку влаштовує об'єднаними силами місцева українська громада в найближчу неділю, 26-го березня, у репрезентативній залі міста Оркестра Гол о годині 2:30 по полудні, для вшанування пам'яті Тараса Шевченка у 100-річчя його смерти.

Рівночасно інформують з Клівленду, що там Міська Рада в дні 15-го березня, отже перед врочистим відзначенням Шевченкових роковин, що відбулося в неділю, 19-го березня, однодушно схвалила і проголосила окрему резолюцію, в якій стверджується історичні заслуги Тараса Шевченка для справи вселюдської волі і справедливости та якою Рада Міста приєднується до українців у пошані Шевченка. Резолюцію підписав президент Ради Джек П. Рассел, і апробував її мейор міста А. Джей. Селебрізе.

ГРОМАДИ І ГРОМАДЯНИ МАСОВО ВКЛЮЧИЛИСЯ В АКЦІЮ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Ню Йорк. — Московська пропаґанда, червона в Москві і біла у вільному світі, ведучи свою неперебірливу кампанію проти американських українців та її великого задуму вшанувати пам'ять свого національного генія і пророка у сторіччя його смерти здвигненням йому відповідного пам'ятника у Вашинґтоні, крім багатьох інших брехень, твердить, мовляв, акцією займається „кучка буржуазних націоналістів" або „ґалічан". Не могло б бути кращої відповіді на ці брехні, як та, що її дають американські українці масовою акцією збірки фондів на будову пам'ятника та її постійним і могутнім розгортанням, як про це недвозначно свідчать вже щоденні повідомлення і посилки, що напливають до канцелярії Комітету Пам'ятника Шевченкові. Одною з перших громад, що включилась в цю акцію, була прикладна із своєї жертвенности на добрі цілі громада в Джерзі Ситі. Створений вже раніше окремий Шевченківський Комітет з п. Володимиром Біликом на чолі відбув 12-го березня окремі наради в збірковій справі. Плян збірки приготовив голова Комітету, подбавши про списки українських родин за вулицями, та поділивши місто на п'ять збіркових районів. Обрано 10 збірщиків, що заступають до кожної хати і, треба сподіватись, кожні двері будуть для них відкриті, а з цим і кожне серце та кишеня. Збірку, як і годиться, Комітет зачав від себе, даючи приклад іншим. Пожертви зголосили або склали: Володимир Білик — $ 50, Денис Притуляк $ 50, Сильвестер Мартюк $ 50, Василь Литвинка $ 30, Григорій Бура $ 25, Михайло Баран $ 15, Іван Вірт та ін. по $ 10. Комітет сподівається, що збірка розгорнеться в повній силі, зокрема після величавої Шевченківської Академії, що відбудеться в найближчу неділю, 26-го березня, о год 3:30 по полудні в залі Народного Дому.

До центрального Комітету Пам'ятника Шевченкові, крім проголошених уже більших

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПОСЛИ КАНАДІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ І ЛЕҐІСЛЯТУР ОКРЕМИХ ПРОВІНЦІЙ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ШЕВЧЕНКА У СТОРІЧЧЯ ЙОГО СМЕРТИ

Оттава. — 10 березня в роковини смерти Т. Шевченка, пам'ять його вшанували промовами посли і канадійського федерального парляменту й посли леґіслятур Онтеріо та західніх провінцій Канади. У федеральному парляменті говорив посол І. Н. Мандзюк, який пригадав, що день 10-го березня є річницею смерти найбільшого героя й поета українського народу і ствердив, що Шевченко є не лише національною постаттю українського народу, але світлою особою сучасної історії, і що „в його вічну пам'ять люди його роду у Канаді будують йому пам'ятник на площі Манітобської Леґіслятури в Вінніпеґу, бо він, як поет, збагатив літературу не лише свого власного народу, але надхнув його новою надією на волю. Те, що він виборював для нього, він хотів і для всіх поневолених у цілому світі". В леґіслятурі Онтеріо про Шевченка говорив Іван Яремко, провінціяльний секретар і міністер громадянства. Він сказав, між іншим, що „Тарас Шевченко залишив на всьому українському народові своє знам'я, і таке саме знам'я залишилося і на мені. Тарас Шевченко більше, як хто інший, надав українському народові тотожности, якою всі українці можуть гордитися". А дальше п. Яремко сказав: „Я пізнав волю, якої не знав мій батько, ні мій дід, ні діди мого діда, ані їх попередники. Сьогодні я маю привілей бути вільним канадійцем і можу свобідно висловлювати свої думки та заступати інтереси людей, яких я репрезентую. Я свідомий того, що мої рідні не можуть користуватися волею в своїй батьківщині, яка, разом з іншими країнами, була і є поневолена. І саме тому брати участь у дискусії про свободу людства є для мене надзвичайно важливе".

В леґіслятурі Альберти говорив про Шевченка Ернест Ваткинс, консервативний посол з Келґарі - Гленмор. Він сказав, що той день є 100-літтям смерти великого українського поета і великими роковинами для цілого українського народу. Шевченкові поеми стали основою і надхненням для цього народу в його боротьбі за волю й державну незалежність та збереження його традицій.

Після промови посла Ер. Ваткинса коротко промовляв посол Василь Томин, представляючи Шевченка, як великого поета й борця за волю України.

Того самого дня, 10-го березня, про Шевченка говорили в леґіслятурі Манітоби посли І. М. Гаврилюк і М. Н Григорчук, та провідник ССФ. Р. Павлей. Прем'єр Д. Роблин висловив свої думки про ці роковини Шевченка та про вшанування його пам'ятником на площі леґіслятури. Коротко промовив теж посол з округи Емерсон, п. Іван Танчак.

Посол Гаврилюк згадав, що українці в З'єдинених Державах постаралися про будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

У своїх замітках після промови посла Гаврилюка прем'єр Роблин сказав, що згадка про Шевченка в леґіслятурі є зовсім на місці. В Манітобі українці причинилися багато до розвитку цієї провінції, цього міста та цілої Канади.

Посол Григорчук ствердив, що Шевченко є великою людиною не тільки для українців, але й для цілого людства, як борець за волю. Його твори перекладені на різні мови й про нього знає цілий світ.

Рассел Павлей, провідник ССФ, сказав, що Шевченко причинився до того, що українці в Манітобі, і цілій Канаді, зробили великий вклад у розвиток цієї держави.

Іван Танчак заявив, що він приєднується до думок, висловлених попередніми промовцями, і що дух Шевченка буде жити в українському народі назавжди.

ЛИЦЕМІРСТВО І ФАЛЬШУВАННЯ У ВІДЗНАЧЕННІ ШЕВЧЕНКОВИХ РОКОВИН В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

(В. С - ко). — Цьогорічні відзначення Шевченкового сторіччя в Совєтському Союзі своєю масовістю і бомбастикою пригадали перші пореволюційні роки, коли Москва щойно заходжувалась „освоювати" Шевченка, вчепивши йому на груди червоний бант. Це тоді ставлено по містах і селах України, навіть у Москві й Ленінграді, Тарасові погруддя, а перед ними уряджувано галасливі мітинґи з промовцями, що у матроських „безкозирках" чи московських „кепках" видиралися на п'єдестали пам'ятників і звідтіля в імені Шевченка закликали... добивати Україну.

Сторіччя з дня смерти Шевченка урочисто відзначене по всіх столицях „союзних республік", а з особливою помпою в Москві, де „вшанували" його пам'ять так, як ніколи досі. Совєтські історики та літературознавці добре подбали — і вишліфуваний зачісаний на совєтський манір „революціонер-демократ" Шевченко, друг, приятель, а рівночасно й учень Чернишевського й Добролюбова, в інтерпретації цих совєтських науковців тепер дуже легко вкладається в загаль-

(Закінчення на ст. 2-ій)

ЩЕ ПРО СОВЄТСЬКІ ВІДВІДИНИ В ПУБЛИЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

У „Свободі" з 21-го березня подано вістку про те, що представники Української С-СР, міністер закордонних справ Лука Паламарчук та міністер культури Р. Бабійчук в товаристві десятка інших осіб відвідали Шевченківську виставку в Публичній Бібліотеці в Ню Йорку. Вістку цю подано на підставі інформацій з кол працівників Бібліотеки. Тепер з поінформованих джерел спростовують, що Р. Бабійчук не перебуває в Ню Йорку і тим самим не міг бути між відвідувачами виставки.

ЗАХІД ПРЕД'ЯВИВ МОСКВІ ПЛЯН ЗАМИРЕННЯ В ЛЯОСІ

Москва. — Сер Франк Робертс, англійський амбасадор в Москві, мав предкласти в четвер 23 березня ц. р. Хрущову узгіднений з іншими західніми союзниками плян замирення в Ляосі. Захід погоджується на відновлення тричленної Міжнародної комісії, яка була покликана для Ляосу в 1954 році у складі Індії, Канади і Польщі, та на скликання 14-членної міжнародної конференції для Ляосу з участю в ній комуністичного Китаю, але ставить різні передумови. І так, та Міжнародна комісія урядувала б спершу в столиці Індії Ню Делі, де обміркувала б різні способи практичного замирення і стабілізації відносин в Лаосі. Комісія прибула б до Ляосу тільки після повного заведення там військового перемир'я і припинення громадянської війни. Одинаково СССР, як ЗДА мусіли б негайно припинити всі достави зброї до Ляосу. Правителі в Москві й Пейпінґу мали б зобов'язатись, що вони не використають 14-членної конференції для пропаґандивних атак проти Заходу і для оскаржування їх, а для конструктивної дискусії над ситуацією в Ляосі та можливостями стабілізації тамошніх відносин на базі повної незалежности Ляосу і його невтральности.

За твердженням західніх обсерваторів в Москві й коментарів західньої преси, західня нота, узгіднена в Лондоні, Вашинґтоні й Парижі, є найдальшою поступкою Заходу, щоб знайти мирно розв'язку Ляоської проблеми. Якщо Хрущов буде виявляти дальшу тенденцію саботувати ті заходи й активно помагати ляоським комуністам, ЗДА мають настояти на конференції 8-ох держав Південно-східньо-азійського пакту (СЕАТО), яка якраз в найближчий понеділок починається в Сайґоні, з участю державного секретаря Діна Раска й високих американських старшин. Покищо ЗДА приспішили й посилили постачання зброї ляоським військам леґального уряду, включивши туди гелікоптери, артилерію і модерну стрільну легку зброю, автомати тощо. За американськими коментарями, президент Кеннеді рішений не допустити до заволодіння комунізму в Ляосі. Він мав скласти в цій справі важливу заяву на своїй пресовій конференції, в четвер 26-го ц. м. вечером.

В Південному В'єтнамі продовжується війна з партизанами

Сайґан. — Хоча війна проти комуністичних партизанів в Південному В'єтнамі не набрала такого світового розголосу, як в Ляосі, проте вона ще кривавіша, бо кожного місяця коштує в'єтнамському народові коло тисячу і більше людських жертв, — повідомляє західня преса. Хоч З'єдинені Держави проводять у Південному В'єтнамі програму економічної і військово-технічної допомоги від 1954 року, себто від часу ліквідації французького Індо-Китаю і поділу В'єтнаму на північну комуністичну і південну вільну частини, проте до цього часу не вдалося ні економічно поставити ту країну на сильну базу, ні запевнити в краю спокій і безпеку. Південний В'єтнам нібито має 150-000-ну армію, але вона не в силі дати собі раду з добре зорганізованими і вічно підсилюваними комуністичними партизанами, які створили такий „закон", що вдень володіє там леґальний уряд, а вночі — комуністи. Комуністичними партизанами керує організація Віст Конґ, яка має всебічну підтримку від сусіднього Північного В'єтнаму. За останніми інформаціями, американський генерал Лайонел МекҐарр розпочав вишколювання спеціяльних в'єтнамських ляоських формацій для війни проти партизанів. Джунґлія з травами вище чоловіка, надморська річна дельта з безліччю островців, настрої стероризованих селян, що прохарчовують партизанів та сусідство комуністичних країн — це все чинники, які сприяють комуністичній партизанці.

У Лондоні засуджено совєтських шпигунів на суворі кари

Лондон. — У Лондоні закінчився в середу 22 березня ц. р. 8-денний судовий процес проти 5-ох шпигунів, які викрадали й передавали Москві тайни з англійської морської бази в Портленді, де досліджувано нову зброю проти підводних човнів. 12-членне жюрі, після наради, що тривала 1 годину 26 хвилин, визнало всіх винуватими, після чого головний суддя лорд Паркер проголосив присуд: головний винуватець, визнаний за лідера шпигунської групи, Ґордон Арнольд Лонґсдейл, професійний большевицький шпигун і член централі совєтської розвідки в Москві, дістав 25 років в'язниці. Пітер Крогер і його дружина, що насправді називаються Морис і Льоля Когени з Ню Йорку й також були від довгих років большевицькими шпигунами, дістали по 20 років в'язниці, а двоє англійських громадян, Генрі Гавтон і Етель Джі — по 15 років. Засуджені мають покрити теж кошти процесу. Керівник відділу англійської поліційної контррозвідки твердив, що прізвище Лонґсдейла — фальшиве та що насправді він москаль. Морис Коген боровся по стороні комуністів в еспанській громадянській війні. Лорд Паркер попередив проголошення присуду гострим наавруванням шпигунських дій підсудних.

У СВІТІ

● **Новий амбасадор ЗДА у Франції,** ген. Джеймс Ґейвін (французи вимовляють його прізвище „Ґавен") передав свою вірчу грамоту президентові де Ґолеві й виголосив коротку промову французькою мовою. Тому, що французька мова Ґейвіна не є досконала, а французи на тому пункті чулі, то в ЗДА були критики того призначення. Пані Ґейвін „зфранцужила" своє перше ім'я на „Жанет".

● **Ляоський король Саванґ Ватгана** прибув до столиці роздертого громадянською війною краю Вієнціяну на триденне святкування роковин ляоської армії. Король і його уряд сподіваються піднести цим мораль слабо здисциплінованої армії.

● **В арктичному,** підбігуновому обширі відбувся 30-го січня ц. р. новий „інцидент" між американським літаком БР-47 та совєтськими літаками. Цю справу виявлено щойно тепер. Большевики не стріляли до американського літака і не зголосили офіційного протесту. Державний департамент заявив, що „інцидент вичерпаний".

● **Мароккансьний уряд** передав дипломатичним представникам ЗДА, Англії, Еспанії і Франції 11-х нафтових фахівців-техніків, схоплених марокканцями в еспанській частині Марокка, що її Марокко вважає за свою. Виявляється, що схопили їх не партизани, а реґулярне марокканське військо й тепер офіційно повідомлено, що чужі держави не мають права переводити там ніяких розшуків за речовинами. Один з схоплених був легко ранений, але, зрештою, поводились з ними пристойно.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Кінець ідилії

Може „ідилія" це невідповідне слово для характеристики американсько - совстських відносин у перших тижнях нової адміністрації ЗДА, бо насправді ідилії ніколи не було. А втім, Нікіта Хрущов протиставляв Дж. Ф. Кеннеді Д. Д. Айзенгаверові, — у в'язнених в СССР трьох американських летунів випущено на волю, і президент Кеннеді заявив, що це „усунуло поважну перешкоду" для розмов з большевиками. Але Хрущов ніколи не прославляв Кеннеді як „борця за мир", як це робив у відношенні до Айзенгавера в короткому періоді „духу Кемпу Дейвіда" на переломі 1959 - 60 років, щоб після 1-го травня минулого року лаяти Айзенгавера некультурною лайкою.

Хрущов ще не лає Кеннеді, але можна сподіватися, що це ось-ось станеться. Виступ міністра закордонних справ СССР Андрея Громико в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй в минулий вівторок 21-го ц. м. відбувся — як його схарактеризував Адлей Стівенсон — „щонайменше в найгіршій і найбільш деструкційній традиції холодної війни". Не можна мати ніякого сумніву, що брутальна атака Громика проти генерального секретаря Гаммершилда і його цілком абсурдні пропозиції в справі Конга зроблені під диктатом Хрущова, який мусів знати, що такий виступ спровокує гостру офіційну американську реакцію. „Глибоко жалію, що ця трибуна стала плятформою для таких диких, невідповідальних і абсурдних атак. . . . Мені надзвичайно прикро, що Совєтський Союз спровокував сьогодні нові дебати з виразним наміром не заохотити до згоди в Конго, а посіяти незгоду й розгардіяш . . ." — ствердив Стівенсон про „достойного" посла СССР.

Як бачимо, дуже скоро здійснились прогнози, що самі большевики своєю політикою й тактикою примусять делікатних інтелектуалів - дипломатів, як Стівенсон, підвищувати тон. Те саме станеться напевно й із державним секретарем Діном Раском, який ще три дні тому закликав до „ввічливости" в міжнародних взаєминах. Ані Стівенсон, ані Раск, безумовно, не скидатимуть черевиків і не битимуть ними по столі, але будуть промушені достосовувати і свою політику і характер своїх виступів до поведінки большевиків. Коли Дж. Ф. Кеннеді і його найближчі дорадники в закордонно - політичних справах чекали вияву доброї волі большевиків на „пробних каменях" — проблемах Ляосу, Конга і Об'єднаних Націй — то Андрей Громико дав їм уже недвозначну відповідь.

Проти заливу отрути

Щоб виявити свою добру волю в напрямку покращання взаємин між ЗДА і Совєтським Союзом, адміністрація президента Кеннеді пішла останнім часом на деякі поступки, касуючи поштові обмеження для надсиланої до ЗДА комуністичної пропагандивної літератури, допускаючи знову до ЗДА деякі совєтські товари, заборонені свого часу тому, що вони були випродуковані невільницькою працею в'язнів совєтських тюрем та концентраційних таборів, і обіцяючи скасувати обов'язок давати відбитки пальців для совєтських журналістів.

Усі ці концесії викликають не тільки занепокоєння, але й спротив. У взаєминах з нормальним партнером, значить з державою, внутрішня й зовнішня політика якої базується на принципах законности і правопорядку, такий розвиток був би зрозумілий й оправданий. Але беручи до уваги прикрий досвід ЗДА і інших держав Заходу у взаєминах з Москвою і всі стосовані Совєтами перфідно - зрадницькі і ґанґстерські методи, — не може бути ніякої мови, щоб визнавати Совєти державою, якій можна довіряти, на чесність якої можна покладатись. Тож, навіть касуючи поштові обмеження проти заливу підривною й отруйною совєтською пропаґандивною літературою, американський уряд не одержав ніяких запевнень, що большевики допускатимуть свобідно в Совєтський Союз хоч би тільки інформативні чи мистецькі видання із ЗДА та інших країн вільного світу. Невідомо також, на якій підставі базують американські урядові чинники своє переконання, що в СССР уже немає рабської праці, і які гарантії має уряд, що допущені до ЗДА без відбиток пальців совєтські журналісти не використають цієї свободи для підривної та шпигунської роботи.

З гострою критикою першої з цих поступок Совєтам виступив недавно вже й демократичний конгресмен Френсиз Е. Волтер, голова Палатної Комісії в справах протиамериканської діяльности. Ствердивши, що ця акція уряду облегшить широкий доплив отрути в жили американської спільноти, і то без попередження про її шкідливість і загрозливість, конгресмен Волтер повідомив, що він подав уже на розгляд Конгресу законопроєкт, який встановлює контролю над чужоземною пропаґандою в рямцях митної служби і вимагає докладного визначування змісту і тенденцій надсиланої до ЗДА комуністичної літератури.

Започатковану конгресменом Волтером акцію проти заливу американської спільноти комуністичною отрутою все американське громадянство зустрічає прихильно, свідоме підступних і загрозливих метод міжнародного комунізму. Цю акцію підтримають, без сумніву, своїми листами, петиціями та меморандумами репрезентанти тих національностей, країни і народи яких перебувають під важким ярмом встановлених у великій мірі з допомогою тієї ж пропаґанди комуністичних режимів.

Спільні цілі і методи

Росіяни, коли мова про їхню активну й провідну верству, можуть мати свої розбіжності й непорозуміння, вони можуть часом навіть горла один одному підрізувати та малюватись на біло, червоно чи чорно, але між ними існує повне одиномисліє, коли йде про збереження російської імперіяльної тюрми народів, про ненависть до українців та до їх змагання до волі і незалежности.

Одним із багатьох прикладів може бути нова напасть на голову УККомітету і заступника голови Комітету Пам'ятника Тарасові Шевченкові проф. Лева Добрянського та на американських українців за їх акцію в справі пам'ятника генієві України у Вашинґтоні. Речником україножерства виступив тепер Г. Раковський у своєму дописі „Людоненависницька метушня навколо великого імени", надрукованому в нюйоркському „Новому Русском Слові" з 16-го березня ц. р. Г. Раковський лютує, зокрема, з приводу виданої Конґресом ЗДА, як документ ч. 445, біографічної брошури про Тараса Шевченка.

Допис Г. Раковського дуже подібний своїм характером до того, що на тему пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні виписує совєтська преса. Білі росіяни в Ню Йорку, як і їхні червоні брати в Москві, не маючи сили воювати з самим Шевченком, признають його велике ім'я, натомість лають на всі заставки українців: в Москві — „буржуазних націоналістів", а в Ню Йорку — „ґалічан", за те, що вони живуть великою спадщиною Шевченка, популяризують його твори та вшановують і звеличують їх творця. Також одні й другі, білі в Ню Йорку і червоні в Москві, користуються тими самими методами фальшування Шевченкової творчости, перекручуванням фактів та всілякими абсурдними видумками. Допис Раковського, як дві краплі води, подібний, зокрема, до відомої статті Пархоменка в московській „Советській Культурі" з 24-го грудня минулого року. В обидвох дописах — та сама напасть на Добрянського. Раковський виступ проти Добрянського „Советской Культури" відповідною цитатою перелицьовує як виступ проти Америки, і використовує його, щоб і собі напасти на Добрянського.

Справді, росіяни в Ню Йорку і в Москві можуть виступати під різними барвами, але одні в них цілі і ті самі методи.

ЛИЦЕМІРСТВО І ФАЛЬШУВАННЯ У ВІДЗНАЧЕННІ ШЕВЧЕНКОВИХ РОКОВИН В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ну схему „великих людей, провісників жовтневої революції".

У ювілейних числах „Ізвєстій" і „Правди" Шевченкові приділено по дві сторінки. Редактори цих газет, виконуючи наказ ЦК, змобілізували авторів з усіх-усюд Совєтського Союзу, щоб показати, як цінують і люблять „нашого Шевченка" народи СССР. Всі ці „представники" уярмлених народів, звичайно, не написали того, що справді думають і які надії зв'язують ці народи з ім'ям українського генія, що ненавидів Москву і боровся проти неї все своє життя. Що більше, в усіх тих виступах совєтських шанувальників Шевченка навіть Україну згадується лише врядигоди, хібащо як місце, де він народився. Бо ж Тарас Шевченко — це „всесоюзний поет", який спільно з „передовими людьми" боровся проти кріпацтва і царату.

Ось для прикладу російський поет М. Ісаковський пише в „Правді": „Коли я думаю про Шевченка, то поруч з образом безсмертного кобзаря (і малої букви-ред.) в моїй свідомості повстає образ іншого народнього співця — Ніколая Алексєєвіча Некрасова . . . Другий російський поет, А. Прокоф'єв, заявляє: „Творчість Т. Г. Шевченка давно стала нашою національною гордістю. Наш народ прийняв його пісні, його поетичні роздуми, як свої. Вся творчість Шевченка зіллялася з життям Росії . . . Білоруський поет, Петрусь Бровка, пишучи про Шевченка, мусить оглядатися на Москву більше, як його колеги Ісаковський і Прокоф'єв. „Тарас Шевченко, — пише він, — оспівував Україну, але його вірші глибоко хвилювали серця далеко й поза її межами. З дитячих літ вони увійшли в наше життя разом з віршами Пушкіна, Лермонтова й Некрасова".

11-го березня у Великому театрі в Москві на урочистому засіданні, присвяченому пам'яті Шевченка, вступну промову виголосив голова Всесоюзного шевченківського комітету Н. Грібачов. У цій своїй наскрізь фальшивій промові, як злодій у якого горить на голові шапка, Грібачов почав з „фальсифікації творчости Шевченка людьми, які хочуть відірвати його від передової ідеї". Тарас Шевченко — заявив Грібачов, — працював над зміцненням того історичного фундаменту, на якому спочиває сьогодні братерство українського і російського народів. Без найменшого перебільшення, — запевняє цей чільний функціонер Спілки письменників, — ми говоримо сьогодні, що як у кожному українському серці є часточка Пушкіна, в кожному російському серці живе частка Тараса Шевченка, що Москва і Київ і всі столиці республік, всі народи Совєтського Союзу рівноправно є включені в одну високовольтову сіть тієї могутньої енерґетичної системи, ім'я якої соціялізм і комунізм".

От як воно виходить у товариша Грібачова, свіжоспеченого знавця Шевченкової творчости, який свою промову закінчив такою тирадою: „І тому тільки на презирство заслуговує метушня маленьких групок у деяких країнах, які силкуються шляхом фальсифікації достосувати спадщину Тараса Шевченка до своїх темних націоналістичних цілей. . ."

На тому ж урочистому засіданні в Москві виступили делеґати з Польщі, Чехословаччини, Литви, Латвії, Грузії, Білоруси. І всі вони, явно передаючи куть меду, говорили не так про Шевченка, як про „великих російських революційних демократів", які, мовляв, „запліднили творчість Шевченка прогресивними ідеями". Фальсифікатори говорили переважно про фальсифікацію.

Виступав там, у Москві й наш „землячок з циновими ґудзиками", кількакратний орденоносець і лавреат ленінської нагороди, Олекса Гончар, який „не може собі уявити Тараса Шевченка у відриві від російської культури". І він, слідом за московським дідом, виголосив ось таку тираду: „Ніяким фальсифікаторам не перекрутити справжньої суті Шевченкової поезії. Незавидну, прямо скажемо, ганебну ролю беруть на себе ті заокеанські політики, які за допомогою ганебного (ще раз!) еміґрантсько-націоналістичного охвістя намагаються кинути тінь на творчість великого поета, використати його славне ім'я для чорних цілей холодної війни".

Значить, справді дошкуляють отим, що у Москві, „заокеанські політикани" і „націоналістичне охвістя", коли аж так пнеться зі шкіри „молодший брат", щоб і собі шпурнути на них грудкою болота. До речі, письменник О. Гончар уживає достеменно тієї самої термінології („охвістя", „презренний" та ін.), що нею так широко користувалися сталінські кати в часах єжовщини, нібито засудженої Хрущовим.

А от, як приклад справді хамського спотворення Шевченкових поезій, може бути такий уривок, вміщений в редакційній статті „Правди", офіціозі комуністичної партії СССР з 10-го березня:

„Роботящим умам,
Роботящим рукам —
Цілину підіймать,
Думать, сіять, не ждать,
І посіяне жать
Роботящим рукам".

У цій же таки передовій статті, де всоте торочиться про „благотворний вплив російської культури" на Шевченка, наче на сміх, дослівно сказано: „нині Україна — суверенна, вільна держава, чий голос чути в цілому світі".

Совєтська преса на Україні у відзначенні Шевченкового сторіччя „перевиконала плян". В одній лише короткій передовій статті „Радянської України" з 10-го березня у зв'язку з Шевченком „старшого брата" згадано з найбільшим респектом аж 12 разів („якби не російські друзі. . .", „глибока подяка російському братові", „єднання з великим російським народом", „Шевченко любив російську мову" і т. д.). З-під пера надміру ретельного автора тієї статті вийшло й таке диковинне ствердження: „Шевченко був непримиренним борцем проти українського буржуазного націоналізму". А письменник Ільченко в цьому ж числі „Радянської України" жаліє, що Тарас Шевченко не дожив до часів Люмумби, не читав „чудових віршів цього борця за свободу".

І в цім же числі цієї київської газети вміщено вірш Павла Тичини „Ленін іде на шевченківський вечір", — абсолютно бездарний, по-дитячому безпомічний вірш, який змушує тільки пожаліти автора, що занапастив свій великий талант, пожаліти — колишню „поезії окрасу". Бачимо тут і репродукцію з картини маляра В. Задорожного під назвою „Ленін оглядає проєкт пам'ятника Шевченкові в Москві". Це — точнісінько так само, як у тій ще з сталінських часів анекдоті про проєкт пам'ятника Шевченкові в Києві: на п'єдесталі стоїть „батько народів" і тримає в руці. . . маленький томик „Кобзаря".

Ось так відзначили московські лицеміри й фальшивники сторіччя з дня смерти великого сина України.

Людмила Коваленко

ГАЛИЧАНИ В КИЄВІ

(Пам'яті Мирона Луцького)

Серед спаленої за сталінським наказом української землі, в гуркоті гарматніх пострілів, в самому розпалі другої світової війни відбулася ще одна зустріч галичан з наддніпрянцями — і знову в Києві. Про цю зустріч ще ніхто, фактично, не написав, а її варто не тільки описати, але й добре проаналізувати, щоб зробити відповідні висновки.

До Києва — де Братський монастир спалили матроси річкової фльоти, де крамниці були розграбовані, а електрівня висаджена в повітря, де люди збирались купками й чекали, що „вже йде Україна", називаючи як можливих керівників то Винниченка, то Скоропадського, то навіть покійного Петлюру — до цього Києва невідомо як просочувалось дедалі більше молодих, заклопотаних галичан, які метались по вулицях, шукали українців, організували установи. Німецька військова машина котилася своїм шляхом, а ці меткі галичани й волиняки вже видавали газету, створили Міську Управу, зорганізували Т-во письменників.

Вони дуже поспішали — ці перші галичани, які прийшли одночасно з військом, часто ховаючись від німців, часом співпрацюючи з ними. Вони знали, чому їм треба було поспішати, бо коли воєнна машина відкотилась за Дніпро — до Києва прийшли цивільні німці, партаймани із свастиками на рукавах, а з ними — російські еміґранти з Німеччини, які не стільки боролися з комуністами, як поборювали українців. Створився спочатку Штадткомісаріят, де вже в грудні 1941 року позасідали російські „баришні", що української мови „нє понімалі". Після Штадткомісаріяту приїхав так званий Ґебітскомісар, який створив величезний комісаріят, де засіла ціла зґрая російських еміґрантів - україножерів, як лікар Новосельський, який кричав на лікарів, щоб вони не сміли говорити українською мовою.

І тоді стало ясно, що єдина українська установа, яка приїхала з німцями, це — Цукерцентраля, розташована на Бульварній вулиці, на чолі якої стояв Мирон Луцький.

Ми не знали тоді, що бл. п. Мирон Луцький був старшиною УГА, та це й не мало для нас значення. Для нас важило те, що він був українець, що він брав на працю українців і цим урятував від заслання до страшної Німеччини багато нашої молоді. Для нас важило те, що Цукерцентраля — це була хата, де можна було спокійно говорити про те, що роблять німці, де можна було бодай трохи зорієнтуватись, чому це нацисти, прийшовши після війська, почали розстрілювати українців, і вже розстріляли першого голову Міської Управи Багазія, розстріляли першого редактора „Українського Слова" Рогача і кількох його співробітників, розстріляли Олену Телігу з її чоловіком і розігнали цілком Український Червоний Хрест. Для нас, наддніпрянської, підсовєтської публіки, від якої большевики ховали дійсну суть нацизму, так, що тисячі жидів лишались, чекаючи Гітлера, як порятунку, яка не розуміла і просто не могла повірити, щоб з Німеччини, філософського центру Европи, могла вийти така безглузда, ідіотська теорія і система, як нацизм, — для нас бл. п. Мирон Луцький був тим, хто пояснював і бодай трохи орієнтував нас у реальній дійсності.

Положення Покійного було трагічне. Він їхав на Україну, щоб рятувати залишки інтеліґенції, щоб допомогти українській справі, а над ним незабаром стали такі самі ж нацисти, як і в Ґебітскомісаріяті, які пильнували, щоб постачання і виробництво цукру не припинялись, щоб дорогоцінна бензина не витрачалась марно, щоб в Цукерцетралі якнайменше затруднювали місцевих людей, які мають їхати до Німеччини. Ішла тиха, непомітна на око, але невпинна війна між українцями і німцями, між бл. п. Мироном Луцьким і нацистівськими „ляйтерами" та „гавляйтерами".

Бл. п. Мирон Луцький не був подібний до інших. Не був подібний до метких молодиків, які почали пізніше наїздити з Галичини із якимись партійними паперами, а одночасно з панчішками та жіночою білизною, щоб міняти все це на золото та шкіру. Не був подібний і до тих галичан, що приходили на Україну далекими шляхами, так, щоб про них не знали німці — тих, що влаштовували на Печерську друкарню і відстрілювались від німців, коли ті прийшли арештувати їх, отих, що за ними ганялись есесівці по вулицях і стріляли їх на пішоходах.

Ні, трагедія бл. п. Мирона Луцького була в тому, що він мусів боротися проти одних і других, а в той же час, вже з самого свого становища, почував себе зобов'язаним обороняти їх від німців, ховати їх, допомагати їм тікати, давати місця на цукроцентральському транспорті або виділяти якісь харчі, щоб вони могли існувати.

Він це робив, відчуваючи удари з трьох сторін, тримаючись однієї, твердо заложеної в ньому норми поведінки — чести. Отієї старомодної чести, про яку тепер людям навіть ніяково згадувати, але яка для Нього була єдиною зіркою, за якою Він ішов.

Мирон Луцький найбільше нагадував мені адвоката Мартіяна Лесі Українки — отого скритого християнина, який не смів одверто признаватися до своєї віри, бо мусів боронити інших християн на суді. Звичайно, адвокат Мартіян був людиною більш трагічної долі, бо не було коло нього дружини, якою була Люба Луцька біля свого чоловіка, що його розуміла і йому помагала. За час війни дехто нажив собі мастки, а бл. п. Мирон Луцький — збіднів. Не умів і не хотів спекулювати, не умів і не хотів наживатися на недолі народу, віддавав, що міг — і так пішов у світ. Пішов у світ, щоб раптом, в ході диких викрутасів тоталітарної війни, опинитися під арештом у англійців під закидом „колябораціі" в той час, як справжні колябораити — росіяни і російські поплічники, виїздили до Америки, щоб і тут боротися не стільки проти комунізму, як проти українців.

Звичайно, справа з'ясувалась, і Його випустили — але яке ж гірке пониження довелося Йому пережити за той час! Треба було чисто Мартіянівської посвати і віри, щоб витримати ці іспити долі.

Багато киян заплаче, довідавшись про смерть бл. п. Мирона Луцького. Не тільки тому, що Він допоміг, врятував чи дав своєчасно харчі або змогу виїхати, а тому, що Він приніс нам у Київ зразок шляхетного галичанина, некорисливого, доброго і відданого понад усе — ідеї.

Вічна Йому пам'ять!

Олег Лисяк

Про весну, св. Патрика і Богданів

Так зовсім непомітно зайшов дуже важливий факт: настала весна, надійшов її перший день. Це сталося якраз минулого понеділка, і ми може б не здавали собі справи з цього факту, якби не іменини одного з численних наших Богданів.

Саме в ту минулу неділю, на яку випало Богдана, випав також важливий матч і одночасно — рясний, холодний, справді зимовий дощ. Ясна річ, що іменини Богданів стали нам дуже в пригоді, коли промоклі й перемерзлі ми залишали після матчу грище. На щастя, Богданів у нас не бракує, і цей факт підтримав належно наші промерзлі тіла і закостенілі душі.

Щоправда, трохи невигідно відзначати іменини в неділю, бо тоді завжди стоїть перед учасниками трапези мариво понеділкового робочого дня. Так було й цим разом — гості, яким треба їхати до праці в понеділок коло сотні миль, як також ті, що мусять вставати о четвертій годині ранку — збиралися розходитися, розігрівшись після змагань, але в певній хвилині солензантові прийшла вдала думка і він гукнув: „Хлопці, а зачекайте хоч до весни!"

— Ми тебе шануємо, — від-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Василь Маркусь

СЛІДАМИ КАРПАТСЬКОГО БЕРЕЗНЯ

(Нотатки до спогадів)

(3)

Цікаво зазначити м. і., що в Будапешті я міг спокійно говорити угорцям, що я почуваю себе українцем, що закарпатці — частина українського народу. За такі висловлювання на Закарпатті можна було мати діло з жандармерією.

Але повертаючись до українських публікацій на Закарпатті в роки угорської окупації, занотовую мало відомий факт. Незалежно від цензури і антиукраїнського курсу уряду, появилися літературною мовою три малі речі: кишеньковий календарик на 1911 р. у малій провінційній друкарні, де вдалося видавцеві оминути якось цензури, збірка гуцульських народних пісень та збірка оповідань В. Піпаша „Дві зірки". Видавцем двох останніх речей був саме названий автор оповідань, молодий письменник з Гуцульщини, що не мав навіть закінченої середньої освіти. Він так само оминув цензуру, підплативши жида-власника друкарні; на обкладинці цих видань надруковано: „видається гуцульським говором". Цікаво зазначити, що попит на ці книжечки, які кольпортувалися майже підпільно, був великий: в одній хустській гімназії розійшлося понад 250 примірників збірки оповідань „Дві зірки".

Згодом більшість закарпатських українських письменників знайшли вихід, як публікувати свої речі. Уряд дозволив народницькій течії виявлятися культурно в противагу до русофільської, але з тим, що перехід офіційних публікацій для Закарпаття на народну мову із досить штучним правописом був подуманий урядом, як спроба створення чогось окремого, відмінного від української і російської мови. Насправді вийшло те, чого офіційні чинники не очікували. Вживаючи цього штучного правопису, закарпатські українські письменники трактували його як своєрідну „ярижку". За його ширмою вони властиво творили українську літературу. Про цей культурний рух на Закарпатті в роки окупації варто окремо й докладніше написати, як про дуже цікаву сторінку в історії культурного життя Закарпаття.

* *

Хочу окремо згадати про культ героїв, що згинули в збройній боротьбі у пам'ятні березневі дні. Ця ж бо сторінка нашого патріотичного самовиховання в'язала нас найтісніше з духом політичної і збройної боротьби проти окупанта, і з духом Карпатського Березня.

Не знаю, як на інших, але на мене особисто смерть карпатських січовиків, трупи полеглих на вулицях Хусту (спочатку в боях з чехами), розстріли мадярами, розкидані могили героїв, себто жертва життя за національну справу, справляли величезне враження. Глибоке переживання всього цього межувало з релігійним пієтизмом. Це було перше глибоке сприймання жертвенного патріотизму, реальне відчуття і переживання цих речей, бо самому приходилося бачити ці трупи, знати декого із забитих, що їм так передчасно і брутально обірвано життя, приходилося згодом бути на їх могилах. Це вже не було якесь абстрактне, романтичне переживання патріотичної жертви героїв Крут, Базару чи про повстанців з Холодного Яру, про яких ми тільки читали. Ні, це було безпосереднє сприймання дійсности — жорстокої, близької, вчорашньої і нинішньої дійсности.

Тим сильніше враження справила на нас боротьба січовиків і її наслідки, що це був перший вияв патріотизму в формі жертви людського життя і збройної боротьби на Закарпатті. Якщо не рахувати епізоду боротьби з румунами за Гуцульську республіку, в якій взяли участь передусім галичани, то це було перше бойове хрещення закарпатців за свою справу. Наша національна боротьба до цього часу була культурницька і політично - леґалістична. Закарпатські українці під чеським пануванням домагалися автономних прав, критикували чеську централістичну політику, полемізували з русофільською течією, маніфестували свою українськість назовні, займалися поточною і дрібною культурно - громадською працею, прагнули засвідчити свій ідейний зв'язок з усім українством. Але не йшли на барикади, не проводили революційних акцій, з їх рядів не падали жертви, хіба за малими винятками і радше на тлі демонстрацій спеціяльного характеру. Арешт когось із діячів чеськими чинниками вже був великою подією, а невдалий вистріл в 1933 р. молодого націоналіста в лідера москвофільського Общества Духновича був радше шоком. Закарпатські українці скорше були призвичаєні, що бойовий патріотизм можна виявити, розігнавши москвофільську маніфестацію, а якщо вони чулися сильнішими, то пробували потурбувати противників, подібно, як це роблять парубки між собою з горішнього і долішнього кінця села.

Але в цьому випадку було не те: конкретні молоді люди, яких ми знали, взяли в руки зброю, боролися з нею і згинули. Тут текла кров, срібна Тиса несла трупи замучених, начинялися тюрми найкращим елементом, а в них шаліли угорська солдатеска і терор. Ми бачили кров на бруку, ми оглядали накриті брезентом трупи дорогих нам осіб, ми відкривали свіжі могили на окраїнах Красного Поля, на узбіччі Замкової Гори в Хусті чи під сільськими кладовищами, бо січовиків не дозволяли ховати на кладовищах.

Це все зродило в нас винятковий культ героїв, який мусів виявлятися підпільно і був своєрідною героїчною маніфестацією опору і боротьби з окупантом.

На Закарпатті був звичай відвідувати й прикрашувати квітами могили померлих 1-го листопада. Угорська влада намагалась затерти сліди за місцем поховання січовиків. Їх ховали вночі в збірних могилах без всякого релігійного обряду, а землю зарівнювали. Все таки українці відкрили багато могил, між ними братську могилу на Замковій Горі, де було поховано понад тридцять січовиків та багато окремих могил на інших місцях. Вже на перше листопада 1939 року якісь невідомі руки прибрали напередодні в зелень велику братську могилу (тоді ще без хреста), а на протязі цілого дня приходили різні люди — жінки, чоловіки, молодь, складали квіти і молились на цих могилах.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

Акція збірки фондів на пам'ятник

(Закінчення зі стор. 1-шої)

пожертв, в останніх днях наспіли більші суми: проф. Роман Смаль Стоцький $ 250, А. Гоянюк (збірка в Трентоні) $ 100, проф. Ю. Шевельов $ 100, адв. Т. Свистун з дружиною (Филаделфія) $ 100, д-р М. Волянський з Ютики $ 100, М. Гандзюк з Вайнленду, Н. Дж., $ 100. По $ 50 надіслали Т-во Прихильників УНРади з Боффало, А. Негребецький з Боффало; адв. Анна Чопик з Бостону і П. Бойчук з Савони, Н. Й. прислали по $ 25. Отець С. Іващенко з Клівленду переслав $ 42,60, зібраних під час панахиди з Шевченка в місцевій православній церкві.

При всіх цих і подібних, більших і менших пожертвах, чи не найціннішою треба вважати суму 100 долярів, що її передали голові нюйоркського Шевченківського Комітету д-рові Іванові Козакові діти української католицької парафіяльної школи св. Юра в Ню Йорку. Зібрали вони цю суму з нагоди Шевченківських роковин, які вони відзначили окремим святкуванням 20-го березня ц. р. під проводом свого пароха всч. о. д-ра Юліяна Катрія, сестри управительки та всього учительського збору.

Українська Хроніка

„Вечір для вшанування пам'яті Тараса Шевченка, в 100-річчя його смерти" влаштовує в суботу 25-го березня ц. р., год. 7.30 веч., в приміщенні Літ.-Мист. Клюбу при 2-ій Евню Українське Академічне Товариство „Зарево" в Ню Йорку. В програмі: доповіді на теми: „Шевченко і суспільство" — Маріянна Приходько і „Шевченко — поет" Вол. Бакум. — В мистецькій частині: рецитації творів Шевченка, сольо-спів Віра Котилевець, фортепіянове - сольо Альберт Кіпа та подвійне тріо у виконанні членів „Зарево".

● **З нагоди відзначення 22-ої річниці проголошення самостійности Карпатської України** в Студії Авраменка при 12-ій Ст. Маркс Плейс буде висвітлений фільм „Трагедія Карпатської України". Фільм продукції Василя Авраменка буде попереджений словом першого прем'єра Карпатської України Юліяна Ревая. Висвітлювання цього фільму відбудеться двома сеансами в суботу 25-го березня, о год. 5.30 й о год. 7.30 вечора, й одним сеансом в неділю 26-го березня, о год. 7.30 веч.

● **Дирекція Університету Українознавства при НТШ** повідомляє, що 13-ий цикл викладів відбудеться в суботу, дня 25-го березня ц. р., від год. 2-ої по полудні в домівці НТШ при 302-303 Вест 13 стріт у Ню Йорку. У програмі виклади з шевченкознавства і нової історії України.

● **„Пісня Мазепи"**, фільм про українське село перед голодом 1933 року, зроблений Левом Т. Орлигорою, буде висвітлений в суботу, дня 25-го березня і в неділю, дня 26-го березня в Джуньйор Гай скул при Евню Б (між 6-ою і 4-ою вулицями). Лев Т. Орлигора є автором трилогії „Будні нашої епохи", низки новель і віршів. Висвітлювання фільму відбудеться в обидвох днях о год. 3-ій по пол., і 6-ій веч.

Петро Ямняк

МАРІЯ ЛЕБЕДЕВА ВАЛІЙСЬКА

(В другу річницю смерти, 25-го березня)

Літа проходять попри нас, що станеш, оглянешся і стає моторошно, коли подумаєш, кого то вони вже не вирвали з наших рядів. І сумніше ще стає, як згадаєш, що серед буднів ми не раз забуваємо про тих, з ким приставали, мріяли, журилися і ділили несолодку долю. Бо таке то наше химерне життя.

Ось так незамітно проминуло два роки, як тут в сиру землю, 25-го березня 1959 року, покладено на вічний спочинок Марію Валійську з дому Лебедеву, на цвинтарі в Бавнд - Бруку, колись славну артистку - співачку, що то своїми сценічними виступами окрашувала рідну сцену, невмирущою українською піснею. І як Покійна мріяла про свою любу, далеку Полтавщину, на якій побачила 22-го липня 1896 року голубе, українське небо, яке її ростило, пестило й дарило світлом свого проміння, Покійна це проміння бажала сіяти серед свого рідного народу, та лукава доля казала піти на вічну скитальщину й ген за морем зложити свої кості.

Крем'янчук на Полтавщині, родинне місто Покійної. Вже на 20-му році життя бачимо її серед славного ансамблю Українського Театру М. К. Садовського, в якому вже виступала її старша сестра, як Марію Лебедеву, а по одружінні в травні 1920 р., вже як Марію Валійську. В 1919 р. театр М. Садовського переїхав до Кам'янця Подільського, де став Українським Державним Театром і там Покійна Марія виступала в головних ролях, як Катерина в опері Аркаса, Оксана в опері „Запорожець за Дунаєм" Артемовського та Наталка, в опері „Наталка Полтавка", та в інших ролях, разом із славними та відомими тоді артистами. Потім почалася сіра еміграція, з якої Покійній не судилося повернутися на свою вимріяну Полтавщину. Спочатку, кілька місяців, бачимо її в театрі „Співомовки" у Львові, а потім стала виступати в таборах інтернованих в Вадовицях, Каліші, Щипюрні. Виступала на наших національно - державних святах у Варшаві, Гродні та інших містах. Співала у Варшавському радіо, і то виключно український репертуар. Бала участь у виставах у Варшаві, Кракові та Вадовицях. А попри те все Покійна Марія щи особисто дала понад 30 концертів в різних містах Польщі, які проходили з великим моральним, а то й матеріяльним успіхом. Під час війни виступала у Варшаві разом із Українським Національним Хором. Скільки то сонця вносила на естраду, і скільки душі вкладала в свої пісні, які одушевляли велику українську громаду. Чудові троянди були все висловом глибокої подяки публіки Покійній за її виступи.

Опинившись на еміграції в Німеччині, вона не поклала рук, а взялась допомагати в організуванні Українського Театру в таборі в Горсфельді, будучи сама режисером кількох вистав.

В Америці стелилась дорога не до сцени, але, як кожному, з нас вела вона в фабричні мури. Така доля не могла опромінювати шляхетної душі Покійної, коли згадати, що й попередні 40 літ, що прожила з своїм чоловіком, полковником ген. штабу, Аркадієм Валійським на еміграції, не були з медом. Туга за тим, що проминуло на рідній Батьківщині й рідній сцені, вічна туга за Полтавщиною, під час другої світової війни страшні переживання з приводу того, що чоловік опинився в німецькому полоні й врешті гіркі таборові дні в Німеччині, все те погано впливало на неї, і врешті до решти підкосило її здоров'я. Всі ті, що знали Покійну, будуть навсе носити в своєму серці її недоспівану пісню.

Спи вірна доню, в опій землі, і коли встане наша Правда на нашій землі, і коли вірні твої друзі перевезуть твої кості на рідну землю.

Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі й будьте безпечними!

Ділимося сумною вісткою з нашими Рідними, Приятелями та Знайомими у Вільному Світі, що наш Найдорожчий

ТАТО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

✝

бл. п. ТЕОФІЛЬ ДУШНИК

помер дня 2-го березня 1961 р., в Заставчу, пов. Підгайці, Західня Україна, на 91-му році життя.

Похорони відбулися 4-го березня 1961 р., при великій масі народу. Як подає повідомлення з краю: „Похорон був дуже величавий, в якому взяли участь багато родини з Носова, Завалова та Підгаєць та ціле село Заставче; в церкві та на цвинтарі співав хор. Похоронено Батька біля могили Нашої Мами . . ."

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті та в смутку:

ВОЛОДИМИР — син
МАРІЯ — синова
МАРКО ВОЛОДИМИР — внук
АНАСТАСІЯ — синова, вдова по бл. п. Євгенові, найстаршому синові
ТЕОФІЛЬ — внук
ЙОГАННА — дружина
КЕННІ — правнук (всі в Америці)
ОЛЕКСАНДЕР ВЕРГУН — внук
ІРИНА — дружина
ПАВЛО — правнук
ПЕТРО — правнук в Англії

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ Й ПАНАХИДА

будуть відправлені

в НЕДІЛЮ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.
в год. 11:00 перед полуднем
в Українській католицькій церкві св. о. Миколая в Савт Брукліні, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Комісії Академії для вивчення пореволюційної України і Совєтського Союзу.

Доповідь д-ра Володимира Трембіцького:

„УКРАЇНА ТА ФЕДЕРАЛІСТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ".

Засідання відбудеться

в НЕДІЛЮ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.
в 6 год. 30 хв. вечора
в будинку Українського Інституту в Америці (2 Іст 79-та вул. — Ню Йорк — 3-ій поверх).

ВХІД ВІЛЬНИЙ.

КЕРІВНИЦТВО КОМІСІЇ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Доповідь д-ра Урієля Вайнрайха,

„ДІЯЛЕКТОЛОГІЧНИЙ АТЛАС ЖИДІВСЬКОЇ МОВИ І ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ, БІЛОРУСЬКОЇ ТА ПОЛЬСЬКОЇ МОВ".

Конференція відбудеться

в СУБОТУ, 25-го БЕРЕЗНЯ 1961 р.
в год. 7:00 вечора,
в будинку Українського Інституту в Америці (2 Іст 79-та вул. — Ню Йорк — 3-ій поверх).

ВХІД ВІЛЬНИЙ. УВАН у США

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Наукове Засідання Комісії Академії для вивчення пореволюційної України і Совєтського Союзу з доповіддю д-ра Володимира Трембіцького п. н. „Україна та федералістичні концепції Центральної та Східньої Европи". — Засідання відбудеться в неділю 26 березня 1961 р., о год. 6.30 веч., в будинку Українського Інституту в Америці (2 Іст 79-та вул., Ню Йорк., 3-ій поверх).

Керівництво Комісії

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує Пленарну Конференцію з доповіддю д-ра Урієля Вайнрайха, професора Колюмбійського університету п. н. „Діялектологічний Атляс жидівської мови і його значення для історії української, білоруської та польської мов". — Конференція відбудеться в суботу 25-го березня 1961 р., о год. 7-ій веч., в будинку Українського Інституту в Америці (2 Іст 79-та вул., Ню Йорк, 3-ій поверх). УВАН у ЗДА

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
моєї Незабутньої Дружини

св. пам. Марії Валійської

будуть відслужені

ПАНАХИДИ

за вічний спокій її душі:

1. у СУБОТУ, 25-го БЕРЕЗНЯ ц. р.
в год. 1:00 після полудня
на місці її вічного спочинку на Українському Правосл. Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж., що її відслужить ВПреосвященніший Архиєпископ Мстислав;

2. у НЕДІЛЮ, 26-го БЕРЕЗНЯ ц. р.
після Служби Божої
в Катедральному Храмі св. Володимира, 160 Захід 82 вул. у Ню Йорку.

Прошу чисельних Друзів Покійної в ці дні спільно зі мною вшанувати її світлу Пам'ять.

Аркадій ВАЛІЙСЬКИЙ

В ГОЛЛІВУДІ, КАЛІФОРНІЯ
випущено

Українську Пластинку

ІЗ ПІСНЯМИ:

„Взяв би я бандуру" — „Що ж то в полі за верба" — „В саду при долині" — „Понад гаєм" —

Український співак **ВОЛОДЯ ТРОХИМ**.

Прошу писати на адресу:

Wally TROCHIM
1630 Grifith Park BC — LOS ANGELES 26, Calif.

Увага! ШИКАГО й ОКОЛИЦЯ! Увага!

Шевченківський Комітет Шикаґовської Метрополії
SHEVCHENKO CENTENNIAL COMMITTEE of CHICAGO

НЕДІЛЯ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1961 Год. 2:30 по пол.

ОРКЕСТРА ГОЛЛ — ORCHESTRA HALL
216 South Michigan Ave.

ШИКАҐО В ПОКЛОНІ ШЕВЧЕНКОВІ

у сторіччя смерти 1861 — 1961

АКАДЕМІЯ

В ПРОГРАМІ:

ПРОМОВА: проф. Роман СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ, голова НТШ і Комітету Будови Пам'ятника у Вашингтоні;

ХОРИ: Чоловічий Хор „СУРМА", Жіночий Хор 22-го Відділу СУА та Мішаний Хор (100 осіб), під упр. дириг. Юрія ЯРИМОВИЧА;

СОЛІСТИ: Шарльотта БАРАНСЬКА — Метрополітан Опера, Ню Йорк, сопран та Володимир БАРАНСЬКИЙ, баритон;

Проф. Борис МАКСИМОВИЧ — (Дітройт) — фортепіянове сольо;

РЕЦИТАЦІЇ: Рома ТУРЯНСЬКА, Анна РУРКА, Тарас ЛІСЬКЕВИЧ.

Передпродаж квитків:

в Українських Організаціях, Установах, Книгарнях, Канцелярії Ліги АУП, а перед імпрезою (субота і неділя) в касах Оркестра Голл. — Ціни: від 2-4 долярів, (для молоді — 1,55 дол.)

ДОХІД З АКАДЕМІЇ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ.

УКРАЇНЦІ ШИКАГО І ОКОЛИЦІ!

Масовою участю — вшануймо пам'ять Пророка України!

КОМІТЕТ

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ім. Тараса Шевченка

— вшанує —

ПАМ'ЯТЬ ПРОРОКА УКРАЇНИ

— рядом —

ЮВІЛЕЙНИХ КОНЦЕРТІВ

по українських Громадах Америки й Канади.

НОВА ПРОГРАМА:

I. ВІДДІЛ — „Слово Тараса", драматизована рецитація в поєднанні з історичними та народніми піснями. У фіналі „Живи, Україно!" М. Гайворонського.

II. ВІДДІЛ — невиконувані ще Капелею нові композиції на тексти Т. Шевченка, Кантата М. Лисенка до 50-их роковин смерти Поета і ряд улюблених народніх пісень Поета.

КОНЦЕРТИ відбудуться в МІСТАХ:

ST. CATHARINES, Ont. — Saturday, March 25 — 8:00 p.m.
Canadian Legion Hall — 111 Church Street
OSHAWA, Ont. — Sunday, March 26
See Local Advertising
WINDSOR, Ont. — Sunday, April 2 — 7:00 p.m.
Caboto Club Hall — 2175 Parent Avenue
CLEVELAND, Ohio — Sunday, April 9 — 4:00 p.m.
Lincoln High School — 3001 Scranton Rd.
LORAIN, Ohio — Saturday, April 15 — 7:00 p.m.
Lorain High School Auditorium, 6th St. W. & Washington
CHICAGO, Ill. — Saturday, April 22 — 5:00 p.m. & 8:00 p.m.
Shopin School Auditorium — 2440 W. Rice
MINNEAPOLIS, Minn. — Sunday, April 23 — 7:00 p.m.
Benton Hall YWCA — 1130 Nicollet Avenue
REGINA, Sask. — Tuesday, April 25 — 8:00 p.m.
UNF Hall — 1737 St. John Street
NORTH BATTLE FORD, Sask. — Wednesday, April 26 — 8:00 p.m. Sharp Auditorium Hall-College Frederica
EDMONTON, Alta. — Thursday, April 27 — 8:00 p.m.
Alberta College — 10041 — 101st Street
SASKATOON, Sask. — Friday, April 28 — 8:00 p.m.
Ukrainian National Hall — 228 Ave. "G" So.
WINNIPEG, Man. — Saturday, April 29 — 8:00 p.m.
Playhouse Theatre
FORT WILLIAM, Ont. — Sunday, April 30 — 8:00 p.m.
Lake Theatre — 608 Simpson Street
TIMMINS, Ont. — Monday, May 1 — 8:00 p.m.
High School Auditorium — 159 Kent Avenue
SUDBURY, Ont. — Tuesday, May 2 — 8:00 p.m.
Sudbury High School Auditorium — 85 MacKenzie St.
OTTAWA, Ont. — Wednesday, May 3 — 8:00 p.m.
Ottawa Technical High School — Albert Street
MONTREAL, Que. — Thursday, May 4 — 5:00 p.m. & 8:00 p.m.
UNF Hall — 5213 Hutchison
NEWARK, N. J. — Friday, May 5 — 8:00 p.m.
The Coronet (Irvington House) — 925 Springfield Avenue
NEW YORK, N. Y. — Saturday, May 6 — 4:00 p.m. & 7:00 p.m.
Irving High School — Irving Place & 16th Street

ДОПОВНЕННЯ Й ПРОДОВЖЕННЯ В НАСТУПНИХ ЧИСЛАХ.

ЗАМОВЛЯЙТЕ тепер, бо коштує не $ 50, ані не $ 20, лише $ 7.50

ЦЕ НАЙНОВІШЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ КОБЗАРЯ!

(Дійсна величина 6 × 9 інчів).

БУДУЄМО ПАМ'ЯТНИКИ Т. ШЕВЧЕНКОВІ З ҐРАНІТУ І БРОНЗУ, ЗБУДУЙМО ТАКОЖ ЖИВИЙ ПАМ'ЯТНИК: У КОЖНІЙ ХАТІ

КОБЗАР Т. Шевченка

повинен бути, бо це найкращий живий пам'ятник!

Саме тепер вийшов з друку новий КОБЗАР — це повне народне видання з поясненнями проф. В. Сімовича і проф. Я. Рудницького. — Гарний папір, тверда полотняна обкладинка з золотими витисками, в окремій обгортці з целюльоїду, 464 стор. друку, величина 6 × 9 інчів.

Т. ШЕВЧЕНКО
КОБЗАР

ЦЕ ДІЙСНО ЛЮКСУСОВЕ ВИДАННЯ

Української Вільної Академії Наук і Клюбу Приятелів Української Книжки в Канаді.

ЦІНА ПРИСТУПНА, БО ВСЬОГО — $ 7.50

Готівкові замовлення виконує:

UKRAINIAN BOOK CLUB
Box 3597, B.
WINNIPEG, Man., Canada

ПАМ'ЯТАЙМО, ЩО ЦЕЙ КОБЗАР — ЦЕ НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК ДЛЯ ВСІХ, А ГОЛОВНО ДЛЯ ДІТЕЙ І ВНУКІВ.

(ВИРІЗАТИ, ВИПОВНИТИ І ВИСЛАТИ)

ЗАМОВЛЕННЯ

До Адм. КЛЮБУ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ в Канаді.

Оцим замовляю найновіше видання КОБЗАРЯ з поясненнями проф. В. Сімовича і проф. Я. Рудницького та пересилаю $ 7.50.

КОБЗАР прошу слати на адресу:

. . . .

Літературно-Мистецький Клюб — в Ню Йорку

повідомляє, що

в суботу, 29-го квітня 1961 року

— відбудеться —

Дев'ятнадцятий Літературно-Мистецький ЯРМАРОК

— присвячений —

ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

ПОДРОБИЦІ ПІЗНІШЕ.

В НЕДІЛЮ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1961 — На грищі ІНТЕР КЛЮБУ

— відбудуться —

ПОДВІЙНІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ за першість АМЕР. ЛІҐИ

Hakoah — Inter S.C.

в год. 1:30 по пол.

Brooklyn Italians — Ukrainian Nationals

в год. 3:00 по пол.

ДОЇЗД на грище International Soccer Field, при 131st St. & 31st Ave., Flushing (College Point); сабвеєм: IRT до Main St., Flushing, опісля автобусом College Point до 31st Ave. — Це грище віддалене два бльоки від Українського Стадіону УСК-у.

Відділ УКК у Филаделфії

Субота, 25-го березня 1961 р.

ПОЧАТОК — ГОД. 8:00 ВЕЧОРА

Заля — Town Hall

150 North Broad Street — Philadelphia, Pa.

Передпродаж квитків у „БАЗАРІ".

АКАДЕМІЯ

100-річчя смерти

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ВВЕСЬ ПРИХІД НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ.

До численної участи в Ювілейному Святкуванні запрошує усіх Українців Филаделфії та Околиці

В ПРОГРАМІ:

Д-р А. СЕНН, проф. Пенсилв. Університету — промова в англійській мові; д-р Гр. ЛУЖНИЦЬКИЙ — промова в українській мові; Рецитація — Йосип ГІРНЯК; Солісти — Марта КОКОЛЬСЬКА-КОБРИН, сопрано. При фортепіяні — А. РУДНИЦЬКИЙ; Оксана Джулієтта СОВЯК — контр-альто. При фортепіяні Н. КОТОВИЧ; Злучені хори: Мішаний хор „КОБЗАР", жіночий хор 10-го Відділу СУА, при співучасті поодиноких членів католицьких і православних церковних хорів. В оркестрі беруть участь усі українські скрипалі, віолісти й віольончелісти Филаделфії і Трентону. — Концерт-майстри: Ярослав МИҐАСЮК, Анастасія ОГРОДНІК-ЖИЛАВА. Диригент — д-р Антін РУДНИЦЬКИЙ. При фортепіяні — Роксоляна ГАРАСИМОВИЧ. — Оформлення сцени: проф. Петро МЕҐИК.

УСІ ВИКОНАВЦІ ВИСТУПАЮТЬ БЕЗПЛАТНО.

ЮВІЛЕЙНИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ і УПРАВА УКК

БАТЬКИ! Ключем до надійної майбутности дитини є в першу чергу набуття високої і професійної освіти. Забезпечіть її Вашій дитині вже на самих початках її життя, придбавши для неї студійну полісу УНСоюзу!

Про весну, св. Патрика і Богданів

(Закінчення зі стор. 2-ої)

повіли милі гості, — але сидіти в тебе аж до весни...

Господар показав на календар:

— То так далеко до весни? Всього-на-всього дві години. Весна починається в понеділок 20 березня. А до понеділка лише дві години... То що, дорогі друзі, зачекаєте до весни!?

Очевидно, заперечень ніяких не було і всі гукнули разом: — Аби до весни, Богдане! Аби до весни!

І так ми вшанували наших Богданів — від Великого Гетьмана аж до найменшого Богданчика, і дочекали щасливо разом до весни.

Цікаві речі розповідалося при цій нагоді про іншого недавнього ім'янинника, а саме про Святого Патрика. Я, щоправда, цього року не мав нагоди відзначити цього популярного свята ірляндців разом з моїми „феллов амерікенс" і лише дивився з цієї нагоди на телевізійну програму „Герріґен енд Сан", на якій показували „велику душевну драму", що її пережив американський ірляндець містр Герріґен, який вперше за 25 років не міг взяти участи в параді св. Патрика на П'ятій Евню в Ню Йорку, бо мусів займатися депортаційною справою мадярської іміґрантки. Дійсно, великі бувають драми в житті людини... Двадцять п'ять років ходив хлоп на параду і треба було одного дня зробити посвяту і не піти. Двадцять п'ять років... В міжчасі вибухали війни, падали держави, гинули мільйони людей, над людством переходили катастрофи, світ міняв своє обличчя — але містер Герріґен не брав участи в цьому всьому, не ходив на війни, не міняв свого трибу життя, ходив собі щороку на параду на П'яту Евню в Ню Йорку.

Перейшов громовий 39-ий рік, потім настав рік Перл Гарбору — 1941-ий, потім рік атомового вибуху, 1945-ий, потім рік Корейської війни — 1950-ий, — а містер Герріґен ходив щороку на параду. Він завжди був в тому часі в Ню Йорку. І треба було аж европейської іміґрантки і її депортаційної справи, щоб містер Герріґен додумався, що є на світі важливіші проблеми від айришської паради в Ню Йорку. А може прототип телевізійного героя ще й досі цього не розуміє?

А наші почали вже в міжчасі акцію українізації Дня Святого Патрика. Знаю випадок, коли при одній зустрічі айришів і „осіб українського походження" в день ірляндського патрона, в дружній атмосфері, почався як звичайно хоральний спів. Спочатку співали немелодійні арії з Зеленого Острова, а потім в оточенні зелених циліндрів і плякатів з гаслами в ґаеліцькій мові наші гукнули від щирого серця: „Гей у пооолі та вітер ві-і-і-і-є..!" — аж зелені циліндри їх партнерів задрижали. А потім вже пішло... По якомусь часі ірляндські мелодії затихли і ціле товариство гриміло унісоном: „о пів до другої години!", при чому айриші тягнули „форте мурмурандо", а наші вели самі сольові партії. Всі були вдоволені.

Але на другий день Джім О'Кіф, мій добрий айришський друг, поскаржився:

— Ви, Юкіс, хочете нас тут викінчити в Америці! Не досить того, що ви завели вже тепер свій „Юкрейнієн Дей", щастя, що в січні, коли зима і ніхто того так дуже не святкує, а тепер ще свого поета чи президента хочете поставити у Вашинґтоні перед Капітолем, вчите співати „у піф ту труґаї ґадена"... — і додав стиха по ґаеліцькому: „Ерін ґо бра!"

... А весна таки настала. Треба буде піти подивитися, може посадили вже гіяцинти коло катедри св. Патрика в Ню Йорку на Рокефеллер Плаза?

Олег Лисяк

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

Конґо запевняє, що може самостійно розв'язувати свої проблеми

Леопольдвіль. — Прем'єр Конґа Жозеф Ілео заявив на пресовій конференції, що Об'єднані Нації повинні ствердити, що ситуація в Конґо змінилася настільки, що відповідальні конґолійські проводирі дали доказ, що вони можуть розв'язати свої проблеми самостійно. Правда, він підкреслив, що на нараді в Тананаріві в минулому тижні прийнято тільки загальні принципи щодо майбутнього конфедеративного устрою Конґа і що всі подробиці мусять бути ще виготовлені, але висловив переконання, що це станеться в недовгому часі. Водночас він висловив надію, що комуністичний правитель в провінціях Орієнталь і Ківу Антуан Гізенґа таки приступить до того порозуміння з Тананаріву, при чому він говорив про Гізенґу й його прибічників, як про „наших братів". Зате Ілео обурювався на рішення генерального секретаря Гаммершилда прислати назад до Конґа шефа місії ОН в Конґо індійця Раєшвара Даяла, який насторожив проти проти себе всіх прозахідних конґолійських діячів. Тим часом в Об'єднаних Націях так звана Примирлива комісія ОН, яка їздила до Конґа, пред'явила своє звідомлення. Вона теж поручає федеративний устрій для Конґа. Її звіт був складений ще перед конференцією в Тананаріві і тому в багато дечому він анахронічний.

● **Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер, який перебуває на відпочинку в північній Італії, поїхав до містечка Комо над озером тієї самої назви, і там зустрівся на довшій розмові з італійським прем'єром Амінторе Фанфані. Говорили м. і. про спільну німецько-італійську допомогу відсталим країнам.**